

С Е Р И Я • П О З Н А Й С Е Б Е С И •

Сибирски уроци
за живота,
любовта и смъртта

ХАНС ВИСЕМА

ХАНС ВИСЕМА, роден през 1942 г., е холандски консултант по мениджмънт, личен наставник и професор емеритус по технологичен мениджмънт и предприемачество, който понастоящем живее в България. През целия си професионален живот е бил ментор на мениджъри, студенти и много други хора, които среща по пътя си – понякога във връзка с работата им, понякога по повод личните им проблеми. Това му дава възможност да надникне в човешката природа и да достигне до прозренията, които стоят в основата на тази книга. В стремежа си да живее съзнателно, авторът още от детството си води записки за собственото си развитие, които също играят важна роля за написването на книгата.

Ханс Висема е автор на 16 книги, посветени на мениджмънта и организационните проблеми, технологията и предприемачеството, бъдещето на университета. Голяма част от тях са претърпели множество издания и са преведени на няколко езика. Върху тази книга авторът работи с прекъсвания в продължение на дванадесет години. Скромната му цел е да сподели с читателите мъдростта, натрупана през годините, в които е бил съветник и наставник на хора от различна възраст и различни групи на обществото в техния професионален и личен живот.

Ханс Висема работи в България от 1990 година, като курсове за обучение по мениджмънт и лекциите му в различни университети успяват да достигнат до няколко хиляди души. Две от книгите му са преведени на български език.

Той е щастливо женен за българка, което още повече го сближава със страната, където живее в момента.

През цялата си история човекът е размишлявал за смисъла на живота и е търсил отговор на натрапчивите въпроси за самия себе си, за отношенията си с другите и за света на духовното. С намаляването на влиянието на организираната религия все повече хора се обръщат за съвет към специалисти, лични наставници и книги. „Сибирски уроци за живота, любовта и смъртта“ е адресирана до онези читатели, които искат да прозрат по-дълбоко в развитието на живота си и да намерят помощ в личните си търсения. Написана от професионален съветник и консултант, базираща се на професионалния и личен опит на цял един живот, историята е вградена в авантюристичното пътуване на игумен на сибирски манастир, придружаван от млад британски учен. Техните характери се разкриват и развиват пред очите ни, успоредно с Уроците. Написана с чудесно чувство за хумор, книгата е истинско удоволствие за читателя.

Идеята за Сибирските уроци се ражда по време на пътуването на автора с Транссибирския експрес между Новосибирск и Красноярск. Главният герой също решава да поеме с влак по знаменитата железница от Москва до Владивосток, като спира в осемнадесет градове, за да отговаря на въпроси, интересувачи местното население. Уроците на игумена изразяват неговите хуманистични и неортодоксални възгледи, подбуждащи слушателите му към лично просветление и поставят мъдрия духовник в традицията на гностиците, катарите и малко известното движение на менонитите. Това го води до все по-сериозен конфликт – с Църквата, пък и със самия себе си, – който достига своя апогей в драматичния край на книгата. Спътникът му, млад физик, започва пътуването си като скучен учен, интересувач се повече от компютрите, отколкото от хората. Сблъсъкът с истинския живот му предлага нови предизвикателства и той стъпка по стъпка открива любовта. С течение на времето между двамата се заражда дълбоко приятелство, напомнящо връзката между баща и син.

Книгата се публикува едновременно на български, английски и холандски език.

ХАНС ВИСЕМА

С Е Р И Я • П О З Н А Й С Е Б Е С И •

Сибирски уроци за живота, любовта и смъртта

Превод от английски Ирина Манушева

Ако искате да закупите книги на ИК „Кибеа“, можете да ги поръчате чрез най-близкия до вас книготърговец, или на телефон (02) 988 0193, както и на електронните ни пощи bookstore@kibea.net и office@kibea.net.

ЦЕНТЪР ЗА КНИГИ И ЗДРАВЕ „КИБЕА“

София 1000, ул. „Д-р Вълкович“ №2А
(близо до ул. „Ангел Кънчев“ и ул. „Солунска“)
Фирмена книжарница: 988 0193

Hans Wissema
SIBERIAN LESSONS ON LIFE, LOVE AND DEATH

Copyright © Prof. dr. ir. J. G. Wissema, 2012

Всички права запазени

© Издателска къща „Кибеа“, 2013
© Ирина Манушева, превод, 2013
© Красимира Деспотова, графичен дизайн, 2013

ISBN 978-954-474-615-5

На Алекс, Гоши и Нини

В памет на Ян Вилем Висема (1969–2001)

Съдържание

Предисловие	13
-------------	----

ОСНОВИТЕ	21
----------	----

1. Москва	22
-----------	----

На път

2. Владимир	28
-------------	----

Щастие

3. Владимир	34
-------------	----

Вътрешният глас

4. Владимир	42
-------------	----

Спънките в развитието

5. Нижни Новгород	58
-------------------	----

Познай себе си

6. Киров	72
<i>Архетипите на личността</i>	
7. Перм	82
<i>Етапите на живота</i>	
8. Перм	106
<i>Матрърошката</i>	

ЛЮБОВ

115

9. Екатеринбург	116
<i>Универсалната любов</i>	
10. Екатеринбург	130
<i>Приятелството</i>	
11. Верхотурие	142
<i>Тоталната любов</i>	
12. Верхотурие	154
<i>Трайната любов</i>	
13. Тюмен	162
<i>Частичната любов</i>	

ЖИВОТ

175

14. Омск

176

Семейният живот

15. Новосибирск

186

Професионалният живот

16. Красноярск

200

Културният живот

17. Енисейск

214

Религиозният живот

СМЪРТ

235

18. Иркутск

236

Страх, безпътница, депресия

19. Чита

252

Смисълът на живота

20. Хабаровск

264

Смъртта на любим човек

21. Владивосток

280

*Собствената смърт
и равносметката на живота*

Епилог

293

Училището на любовта

Предисловие

Запознах се с Евгений Николаевич Ростов близо до Новосибирск, в безбрежната пустощ на сибирските равнини. Той беше изгумен на един от онези руски манастири, които векове наред са били стожери на християнската култура. Намирал се сред безкрайна брезова гора, далеч от града, с който го свързваше тесен, виещ се път – заледен през мразовитата сибирска зима, прахен през жаркото лято и кален през дъждовните сезони. Макар и известен, манастирът беше толкова изолиран, че малцина знаеха пътя към него, но човек можеше да го открие в Интернет – може би търсейки отговор на мъчителните си въпроси за живота, любовта и смъртта. Естествено, като мнозина други, и аз бях чувал за изгумена, но ако не беше един колега от университета, където бях командирован, никога нямаше да се запознаем лично.

За мен щеше да бъде голяма чест да се срещна с този прочут, високопоставен представител на руската православна църква. Развах се, че ще ме приеме и ще имаме възможност да разговаряме. Не съм религиозен, но от прочетеното за него се бях убедил, че е наистина интересна личност. Вече се стъмваше, когато ме въведоха в кабинета му. Казаха ми да почакам, но той се появи веднага и ме покани да седна. Беше приблизително на възрастта на баща ми, почти без бръчки, носеше очила със златни рамки, иззад които гледаха топли, любопитни очи. Влезе един

монах и попита какво бихме желали за пиене. Аз помолих за чай, той също.

– Чаят у нас е нещо като национална напитка. Ето че имаме нещо общо с вас, британците – засмя се той.

– Всъщност и ние не отказваме чаша водка – усмихнах се аз.

– Хм, в това отношение аз не съм истински руснак. Стига ми утехата на Църквата, не ми трябва и тази на чашката – пошегува се той и отново се засмя.

Не знаех какво да отговоря, затова го попитах защо се е съгласил да се срещне с мен. Той ми върна въпроса:

– И аз щях да ви питам същото. Какво ви доведе в Сибир?

Казах му, че съм завършил теоретична физика в Кембридж, току-що съм защитил докторската си дисертация и работя в ЦЕРН, в Женева. Докато трае реконструкцията на Големия адронен колайдер, ми предложиха временна работа на магнитния спектрометър в Новосибирския университет, за да придобия опит с тази нова технология.

– Освен това ми се пътуваше. Сибир винаги ме е привличал. Представете си само Транссибирския експрес и всички градове, през които минава!

Той кимна замислено, но нищо не каза.

– Пък и исках да упражнявам езика – догадох аз.

– Като го споменахте, трябва да отбележа, че руският ви е отличен. Къде сте го учил?

Споделих, че откакто прочетох „Доктор Живаго“, съм заинтригуван от Русия и нейните необятни простори, които са се отразили на културата ѝ повече от всичко останало. Когато разбрах, че в университета, където бях докторант, се предлагат курсове по руски език, се възползвах от възможността да разнообразя научната си работа. После започнах да обяснявам какво представляват големите ускорители, но той махна с ръка:

– Вижте, аз съм обикновен инженер-химик и всичко това е прекалено сложно за мен. Но защо решихте да изучавате руски език в свободното си време – не предпочитахте ли да излизате, да се забавлявате, да се срещате с момичета?

Останах леко изненадан от този светски коментар. Не ми се искаше да споделям тъжния си опит с жените и факта, че явно никак не ги разбирам, затова само казах, че още от студентските си години се справям много по-успешно с математиката и с добре структурирани езици като руския. Макар да не споменах за Клара, ме обзе тъга. Той забеляза това и аз видях, че му се иска да научи повече. От друга страна, не смееше да настоява и вместо това ме попита:

– Освен че сте интелигентен, трябва да сте и доста организиран, за да успеете да завършите докторантура и да научите руски за толкова кратко време.

– Сигурно. Бях много мотивиран. В интерес на истината, с факта, че мога да чета Толстой и Достоевски в оригинал, се гордея точно толкова, колкото и с отличната си докторантура. Руският е толкова красив език.

Той отново кимна разсеяно, мислите му бяха някъде другаде. Дали ме изпитваше? Събрах смелост и го попитах как инженер-химик като него се е озовал в манастир. Оказа се, че след като завършил образованието си, започнал работа в международна компания, пътувал много в чужбина и бил напълно погълнат от работата си, докато не срещнал бъдещата си съпруга.

– Беше щастлив брак. За жалост, свърши твърде скоро. Жена ми роди мъртво дете в големи мъки. Нахлуя го само с няколко дни. Беше истински кошмар. Готовехме се за посрещането на бебето, но съвсем неочаквано – само на четиридесет – изгубих всичко. Отказах се от професията си и постепенно се насочих към религията като утеха. След няколко години странстване реших да надяна расото, нося го вече повече от двадесет годи-

ни. По-късно бях ръкоположен за свещеник, а след това патриархът ме назначи за игумен на манастира. Обичам манастира – той е светилище за мен. Също така позицията ми тук дава добра възможност да помагам на хората и да споделям схващанията си.

Не знаех какво да отговоря и отпих от бутилката си с вода.

– Стив, вие сте алкохолик! – възкликна той.

– О, не, отче, това е само вода – побързах да го уверя аз.

– Ха! И аз винаги казвам така на монасите си – засмя се той.

Следобедът се изниза неусетно и игуменът ме покани да останем за вечеря. Седнахме на отделна маса в трапезарията и продължихме разговора си. Въпреки различията помежду ни, той вървеше гладко, сякаш се познавахме от години.

Макар и в напреднала възраст, Евгений Николаевич ми направи впечатление на властен, но толерантен човек. Не беше от онези свещенослужители, които просто пазят старите традиции и догми. По-скоро се опитваше да намери отговори на съвременните проблеми, като се водеше повече от посланията на Иисус, отколкото от сложните съчинения на църковните отци. Затова и неведнъж бил въвлечан в пререкания с църковните власти, но тъй като манастирите са сравнително автономни, а той самият се радваше на голяма популярност в цялата страна, никой не смее да оспори мястото му. Спомена го съвсем бегло. Доколкото знаех, Църквата не обичаше много инакомислещите, но това явно не го тревожеше особено, така че не се спрях повече на този въпрос.

Продължихме да разговаряме, той наля превъзходно вино. Довери ми тревогите си за страната, а и за целия свят, за обръкването кое е правилно и кое – грешно. Като добър пастир се опитвал да внесе светлина, като изразявал прозренията си и отговарял на онези, които го търсели за съвет, но чувствал, че трябва да направи нещо повече.

— Клишетата вече не вършат работа. Традиционните отпавни точки, които хората използваха като опора, сякаш са се изпарили.

Евгений Николаевич беше силно обезпокоен от несигурността, която виждаше у много хора по отношение на фундаменталните въпроси на живота, и сподели, че дори обмисля пътуване с влак от Москва до Владивосток, като спира във всеки по-голям град за проповеди пред онези, които биха желали да го чуят. Идеята му се стори добра, но ме притесняваше възрастта му — щеше ли да издържи? Той махна пренебрежително с ръка — все пак на седемдесет и една все още не можеше да се нарече стар, но за сметка на това беше достатъчно разумен да не предприема излишни рискове.

Легнахме да спим, на другия ден станахме рано и след Първия час* тихо закусихме. После аз си тръгнах.

Няколко месеца по-късно, когато заваляха първите снегове, той ми се обади, за да ме покани отново в манастира. Джи-път напредваше трудно в калта — на едно място дори заседна и трябваше да го извадим с лебедката, но щом веднъж стигнах, отново бях завладян от топлата атмосфера. Продължихме разговора си оттам, където го бяхме прекъснали. Евгений Николаевич започна да обсъжда маршрута, разгънал на масата карти и разписанието на Транссибирския експрес. Аз много се въодушевих. Изведнъж ми хрумна нещо:

— Вместо да изнасяте предварително подготвени проповеди, няма ли да бъде по-добре да отговаряте на въпросите на хората? Така Уроците ви ще бъдат по-спонтанни и съобразени с потребностите на публиката.

* Ежедневното богослужение в православната църква включва: вечерня — по залез слънце, повечерие — след вечеря, полунощница — в полунощ, утрения — на зазоряване и часовете: първи час — 6-9 часа, трети час — 9-12 часа, шести час — 12-15 часа, девети час — 15-18 часа. — Бел. авт.

– Хм – замисли се той, – имате право, но не искам да повтарям едни и същи неща отново и отново.

– Защо тогава не публикувате проповедите си в медиите, така хората ще могат да чуват досегашните ви Уроци и да задават нови въпроси? Можете да използвате и Интернет, за да достигнете до още по-голяма аудитория.

– Да, но трябва да има някой с мен, който да работи с компютър, да води бележки и да записва проповедите ми – веднага реагира той. – А не мисля, че сред монасите ми има някой, който ще се справи със задачата.

После ме погледна и продължи:

– Възщност защо не дойдете вие? Добре би било за човек с вашето поприще да научи нещо за истинските проблеми в този свят. Вие можете да записвате проповедите ми, да публикувате текстовете в Интернет и да се погрижите за рекламата.

Останах изумен. Откакто бях тръгнал за Новосибирск, ми се искаше да видя повече от Сибир, а пътуването с легендарния влак с най-дългия маршрут в света беше голямо изкушение. Въпреки това възразих: не знаех нищо за религията, не бях запознат с руските медици, мнозина биха свършили много по-добра работа от мен, но той вече беше решил:

– Не, Стивън, ние с вас имаме много общо и аз чувствам, че бихме могли да работим чудесно заедно. Ще тръгнем през пролетта, когато снегът започне да се топи. Ще ви известя къде и кога.

Планът ме завладя, това беше наистина изкусително начинание. Несъмнено бях много развълнуван, но все пак трябваше да помисля. В манастира беше тъмно като в рог, само в стаята на игумена светеше свещ. Огледах се и видях, че на масата има череп и пясъчен часовник. Те ми напомниха, че времето лети и аз трябва да приема тази възможност, защото друга нямаше да

има. Бяха останали малко хляб и сол – игуменът беше скромен човек. Встрани от бюрото имаше аналой с книга на него, не-съмнено Библията. Взех свещта и отидох да погледна. Беше раз-творена на първа глава от Евангелието на Йоан.

– Винаги я оставям отворена на първа глава от Евангелието на Йоан – каза игуменът, вече сериозен. – Там се казва, че вина-ги има светлина, дори да не я виждаме, и че мракът не може да я угаси. Винаги има надежда.

Изведнъж ме обля топлина. Не знаех какво да кажа. После си помислих, че ако тръгнем през пролетта, когато е още тъмно, по време на пътуването ни ще просветлява и ще стигнем във Владивосток преди летните жеги.

Така и направихме. Тръгнахме на път. Игуменът отговаряше на въпроси, много от които забележително проникателни, а аз во-дех бележки на лаптопа си, които обсъждахме във влака на път за следващата гара. След това публикувахме Уроците на уебсай-та на манастира и ето че сега те стигат отпечатани до вас.

Москва, лятото на 2011
Стивън Уиндърой